

Frivillig ekologisk och ekonomisk kompensation för hållbar vindkraft Dalarna

Dokumentet sammanfattar förslag kring frivillig ekologisk och ekonomisk kompensation som dialoggruppen i Länsstyrelsens projekt ”Hållbar Vindkraft i Dalarna” har kommit fram till.

1. Ekologisk kompensation enligt Miljöbalken

Miljöbalken tillåter ekologisk kompensation dock kan ekologisk kompensation inte användas för att möjliggöra en exploatering. I det första steget avgörs om verksamheten kan tillåtas eller ej med hänsyn till miljöbalkens hänsynsregler och andra grundläggande krav. Om verksamheten kan tillåtas blir steg två att bedöma om det mot bakgrund av den negativa påverkan som ändå uppstår finns skäl att genomföra kompensationsåtgärder. Dessa åtgärder är obligatoriskt och en del av tillståndsbeslutet. Förslagen i detta dokument avser frivillig kompensation och utförs oberoende av hur tillståndsbeslutet är utformat.

Utmaningar:

- Val av kompensationsåtgärd: Utgångspunkten för ekologisk kompensation är att kompensera ”lika för lika”. Det finns dock ofta svårigheter med val av kompensationsåtgärd särskilt gällande ianspråktagande av mark. Hur ska vindkraftsbolagen på ett konkret sätt veta var kompensationen gör mest nytta och dessutom teckna avtal med markägare? Vad sker om ingen markägare vill upplåta sin mark på en lämplig plats?
- Hur följs ekonomisk kompensation upp att den gör nytta? Vem har tillsynsansvaret och behövs alltid utredningsvillkor i tillståndet för att ekonomisk kompensation ska fungera?
- För att ekologisk kompensation så som den står beskriven i Miljöbalken ska fungera optimalt behövs den även införas i andra lagstiftningar såsom Väglagen, Plan- och bygglagen, Järnvägslagen med flera.

2. Frivillig ekologisk kompensation och ekonomisk avkastning:

Dialoggruppen föreslår att frivillig ekologisk kompensation och ekonomisk avkastning av näringsverksamhet ska utgå i alla vindkraftsprojekt. Följande principer bör tillämpas:

- Ekologisk kompensation behöver inte ske inom området för vindkraftsparken.
- Ekologisk kompensation bör ske i första hand med utgångspunkt ”lika för lika. Om detta är svårt att åstadkomma kan kompensation ske genom att skydda andra områden med hög bevarandestatus eller genom att skydda och stärka en annan art än den som berörs av vindkraftsutbyggnaden.
- Det är svårt för vindkraftsbolagen att hitta lämpliga kompensationsåtgärder. Därför bör en ”mångfaldsbank” med förslag på projekt för ekologisk kompensation inrättas. Banken bör vara så specificerad att det framgår var ett projekt kan genomföras och vilken naturtyp/art som kompenseras. Det är viktigt att banken inte blir för allmän utan innehåller konkreta förslag och projekt. Projekt som bidrar till att bygga sammanhängande ekosystem, såsom i Grön Infrastrukturprojektet bör prioriteras.
- För att finansiera ekonomisk och ekologisk kompensation bör en fond liknande vattenregleringsfonden inrättas. Finansieringen sker genom en frivillig årlig avsättning från vindkraftsbolaget. Ersättningsnivåer brukar ligga mellan 0,25–0,5% av bruttoavkastning. Detta bör förstärkas genom en återföring av hela eller delar av fastighetsskatten.
- Fonden finansierar såväl naturvårdsrelaterade och artstärkande projekt som ekonomisk ersättning till bygden i form av vindpeng eller avkastning från vindkraftsverksamhet. Gruppen anser att både ekologisk och ekonomisk kompensation bör utgå i varje vindkraftspark men har inget enat syn på hur avsättningen ska fördelas mellan åtgärderna. Det finns i dagsläget inget förslag på rutiner för fondens administration men möjligheter bör ges att föreningar, byar och kommuner tillsammans kommer överens om lämpliga rutiner och regler, anpassade till platsens utmaningar.
- En ekonomisk ersättning i form av vindpeng, ska utgå i alla vindkraftsparker. Vindpengen ska gå tillbaka till bygden och gynna den ekonomiska utvecklingen i den bygd där vindkraftsparken finns. Det finns

ett rad sätt att använda vindpengen på. Hur den används görs upp mellan bygden och projektören.

- Vindpengen bör utgå en kompensation i mindre parker och som avkastning av näringsverksamhet i större parker. Resonemanget grundar sig på forskaren Mattias Gradéns resonemang om att vindpengen som kompensation endast fungerar till en viss gräns och att ersättningen inte ständigt kan kompensera för större obehag. I större parker kan vindkraften istället anses vara en del av bygdens näringsverksamhet och därför bör bygden kunna ta del av vinsten som genereras.
- Fastighetsskatten ska gå tillbaka till kommunen. Den utgör cirka 0,2% av bruttoproduktionen av ett vindkraftverk. Om fastighetsskatten hade gått till kommunerna/lokalbefolkningen istället för till staten hade detta kunnat användas som kompensation. I nuläget blir det en skev fördelning när ofta glesbygdskommuner med dålig ekonomi och service får upplåta mark och tillåta intrång medan intäkterna för detta går till staten.

Sammanställning av:
Gisela Åberg, Malung-Sälens kommun,
Jakob Ebner, Länsstyrelsen i Dalarnas län,
utifrån gruppens diskussioner